

Referat

Møte nr 2/2013 i Avlsrådet for sau

Tid: Tirsdag 18. juni kl 13:00 – onsdag 19. juni kl 14:00, 2013

Sted: Garder kurs- og konferansesenter, Gardermoen

Deltakere: Bjørn Høyland, leder
Roar Berglund, region Nord
Kent Berg, region Midt
Audun Nedrebø, region Vest
Sven Reiersen, region Øst
Finn Avdem, Nortura

Forfall: Gunnar Klemetsdal, IHA/UMB
Morten Lindboe, KLF

Observatører: Inger-Johanne Holme, avlsforsker
Inger Anne Boman, avlsforsker
Sigbjørn Eikje, avlsforsker
Anne Grete Stabekk, regionkonsulent Øst
Kjell Steinar Løland, regionkonsulent Vest
Frank Simensen, regionkonsulent Nord
Ivar G. Slettemoen, påtroppende leder i Avlsrådet

Saksbehandler
og referent: Thor Blichfeldt, Avlssjef NSG

Sakliste

Sak 2/2013	Godkjenning av innkalling og sakliste.....	3
Sak 3/2013	Godkjenning av referater	3
Sak 4/2013	Lammedød – ny egenskap i avlsarbeidet?	3
Sak 5/2013	Holdbarhet som ny egenskap – status	3
Sak 6/2013	Voksenvekt på søyer – hva gjør vi?	4
Sak 7/2013	Prosjekt for søyeegenskaper	5
Sak 8/2013	Avlsmål og avlstiltak for lammetallet.....	5
8.a	Finnevarianten	5
8.b	NKS	6
8.c	De andre rasene	7
Sak 9/2013	Vektlegging av egenskapene i samleindeksen	7
Sak 10/2013	Farga spæl i spælavlen framover	9
Sak 11/2013	Pelssauavlen framover	10
Sak 12/2013	Kjøttsauavlen framover.....	11
Sak 13/2013	Farskapstest	13
Sak 14/2013	Myostatinmutasjonene – tiltak 2013	13
Sak 15/2013	Gult fett – tiltak 2013 og videre framover.....	14
Sak 16/2013	Plan for indeksskjøringene 2013	15
Sak 17/2013	Kåring 2013	15
_____	17.a Første kåringsdag	15
_____	17.b Kåringsreglene	15
_____	17.c Korrigert høstvekt.....	16
_____	17.d Kåring på dispensasjon for kravet til O-indeks	17
_____	17.e Datasystem for kåringene	18
_____	17.f Videre arbeid med kåringsregelverket.....	19
_____	17.g Opplæring av kåringsdommerne	19
Sak 18/2013	Regler for avkomsgransking	19
_____	18.a Krav til O-indeks ved innsett	19
_____	18.b "Negativlista" med uaktuelle seminfedre	20
_____	18.c Antall sønner per seminfar	20
_____	18.d Seminkravet.....	21
Sak 19/2013	Bekjempelsesforskriften – Ny veileder fra Mattilsynet.....	21
Sak 20/2013	Veiledende livdyrpriser 2013	23
Sak 21/2013	Godtgjørelse for arbeidet i væreringene.....	24
Sak 22/2013	Web for væreringen	24
Sak 23/2013	Seminværinntaket 2013.....	25
Sak 24/2013	Eventuelt.....	25
_____	24.a Avkomsgransking i en flokk	25

Sak 2/2013 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saklista fikk følgende endringer ved oppstarten av møtet:

- Ny sak 23/2013 Uttak av seminværene
- Nytt saksnr for Eventuelt: 24/2013
- Sak under Eventuelt: Dreiebok for avkomsgransking i en flokk

Vedtak:

Innkallingen og saklista godkjennes med de endringer som er nevnt over.

Sak 3/2013 Godkjenning av referater

Referatene kan lastes ned fra Internett.

www.nsg.no > Sau > Sauavl > Avlsrådet for sau

Følgende referater har vært til godkjenning via e-post, men bør formelt godkjennes i et møte.

- Avlsrådsmøte nr 2/2012
- Avlsrådsmøte nr 3/2012
- Avlsrådsmøte nr 4/2012
- Avlsrådsmøte nr 1/2013

Vedtak:

Referatene godkjennes.

Sak 4/2013 Lammedød – ny egenskap i avlsarbeidet?

Sigbjørn Eikje arbeider for fullt med egenskapen lammedød. Målsettingen er å beregne avlsverdier for lammedød som en egenskap ved lammet selv og som en egenskap ved søya.

Sigbjørn presenterte status for arbeidet på møtet. Arbeidet har vært omfattende, og vi har ikke lyktes å komme så langt at vi nå kan ta stilling til om lammedød er en egenskap som bør inkluderes i avlsarbeidet eller ikke. Arbeidet fortsetter og vil bli avsluttet i løpet av høsten.

Vedtak:

Status for arbeidet med å beregne genetiske parametere for egenskapen lammedød tas til orientering.

Sak 5/2013 Holdbarhet som ny egenskap – status

Sigbjørn Eikje presenterte saken for Avlsrådet.

Holdbarhet på søyer ble behandlet i junimøtet 2012 (Sak 20/2012). Vedtaket den gangen ble:

«Avlsrådet ønsker at administrasjonen prioriterer arbeidet med holdbarhet framover, med mål om å ta det inn i det praktiske avlsarbeidet fra sesongen 2013/14.»

Etter den tid har vi samarbeidet videre med de danske forskerne, som har utviklet programvaren DMU (avlsberegningsprogrammet vi benytter) og nye metoder/modeller har blitt brukt i analysene.

Analysene på norsk spæl har inngått i doktorgradsarbeidet til en av våre samarbeidspartnere i Danmark våren 2013.

Hovedkonklusjonene fra i fjor står fortsatt ved lag (se referatet). Men vi har fortsatt flere viktige spørsmål til metode og tolkning av resultater som må besvares før vi eventuelt kan ta egenskapen holdbarhet inn i det praktiske avlsarbeidet. Vi vil derfor fortsette samarbeidet med de danske forskerne for å få svar på det som er uavklart. Deretter kan vi forhåpentligvis gå videre og undersøke om egenskapen holdbarhet bør inngå i avlsarbeidet vårt.

Vedtak:

Avlsrådet tar informasjonen om egenskapen holdbarhet til orientering.

Sak 6/2013 Voksenvekt på søyer – hva gjør vi?

Inger Anne Boman presenterte saken for Avlsrådet.

Voksenvekt på søyer har vært et tilbakevendende tema i Avlsrådet. Siste gang vi behandlet saken var i juni 2011 (Sak 8.1/2011). Hovedbudskapet var den gangen at hvis vi fortsetter avlsarbeidet for økt tilvekst på slaktelam i 10 år, vil dette gi følgende økning i voksenvekta på søyene:

- NKS: 7,2 kg
- Spæl: 5,8 kg
- Sjeviot: 4,7 kg

Inger Anne Boman har regnet på slaktevekter for søyer i Sauekontrollen fram til og med mars 2013 for å beskrive den fenotypiske utviklingen i slaktevekt for søyer. Hun har også talt opp antall søyevokter som er innrapportert i perioden. Her er kortversjonen:

Slaktevekt på søyer

Slaktevekten for søyer øker. Hvis vi ser på NKS-søyer i ring som er slakta i perioden august til mars, har vekta økt med ca 1 kg i løpet av de siste 10 år. Levendevekta har da trolig økt med rundt 2,4 kg i samme periode.

Antall innrapporterte søyevokter

Antallet veide søyer har gått kraftig ned de siste årene. En god del av søyene som veies, veies i september. Arvbarheten for voksenvekt er trolig lavere på høsten enn rundt nyttår, så dette er ikke den beste tiden å veie voksenvekter på. Vi har ikke lyktes med å finne en praktisk løsning for å kombinere fostertelling og veiing av voksenvekt. For tiden er det dessverre ikke grunnlag for å beregne indeks for voksenvekt på alle søyer.

Vi i Avlsavdelingen er fortsatt sikre på at avlsarbeidet vårt for økt slaktevekt (økt tilvekst) hos lam fører til økt avlsnivå for voksenvekt på søyene. Dette mener vi er negativt, og vi mener at avlsarbeidet vårt bør ta hensyn til det. Men det virker ikke som om saueholderne ser like alvorlig på det, og vi har fått beskjeden oppslutning om veiing av søyer.

Avlsrådet ble bedt om å ta stilling til om vi skal jobbe videre med egenskapen voksenvekt.

Vedtak:

Avlsrådet prioriterer ikke voksenvekt som søyeegenskap, men ønsker at utviklingen i slaktevekt for søyer overvåkes.

Sak 7/2013 Prosjekt for søyeegenskaper

Vi har i dag to søyeegenskaper inne i indeksberegningene:

- Morsevne (melkeevne) målt som søyas genetiske bidrag til lammets tilvekst
- Lammetall (totalfødte)

Vi håper at vi i løpet av ett års tid skal kunne få inn «Lammedød» som en ny søyeegenskap. Se Sak 4/2013 for mer informasjon.

Holdbarhet kan også forhåpentligvis inkluderes som ny søyeegenskap. Se Sak 5/2013 for mer informasjon.

Det er et stort ønske blant saueholderne om å få inn flere søyeegenskaper i avlsmålet som kan bidra til å:

- Redusere saueholderens arbeidsmengde omkring lamming
- Gi lammene større sjanse for å overleve og vokse godt

Vi har laget en skisse til prosjekt som går nærmere inn på søyeegenskapene. I samme prosjekt ønsker vi å se om genomseleksjon kan bidra til økt effektivitet i avlsarbeidet for søyeegenskapene. Avlsrådet har fått tilsendt skissen i e-post fredag 3. mai.

Skissen er sendt til Forskningsrådet i håp om å få offentlig støtte til å gjennomføre prosjektet. Skissen går videre til full søknad med søknadsfrist tidlig i september. Vi vil få endelig svar i desember på om prosjektet blir blant dem som får finansiering.

Vedtak:

Avlsrådet tar informasjonen om prosjektforslaget som omfatter nye søyeegenskaper og nytten av genomseleksjon til orientering.

Sak 8/2013 Avlsmål og avlstiltak for lammetallet

8.a Finnevarianten

I møtet i Avlsrådet i juni 2012, sak 19/2012, rapporterte vi at vi hadde funnet en mutasjon som har stor effekt på lammetallet (totalfødte lam) hos NKS. Vi ble da enige om følgende:

1. Vi tar ikke hensyn til Finnemutasjonen ved inntak av høstens seminværer
2. Undersøkelser om Finnemutasjonens effekt på lammetall hos søyene får høy prioritet høsten 2012
3. Etter at vi har fått kunnskap om Finnemutasjonens effekt, vil vi utrede alternative strategier for håndteringen av genvarianten framover.
4. Utredningen sendes ut til diskusjon.
5. Beslutning om videre håndtering av Finnegenet tas på Avlsrådsmøtet i juni 2013.

Vi har nå endret betegnelse på genvarianten fra «Finnegenet» og «Finnemutasjonen» til «Finnevarianten» da det ikke er snakk om et eget gen, men en variant forårsaket av en mutasjon i genet GDF9. Denne mutasjonen mener vi har kommet inn med importen av finsk landrase, derav navnet.

Inger Anne Boman har laget et notat til årets avlsrådsmøte som inneholder:

- Resultatene fra forsøket som ble gjort i vinter for å kvantifisere effekten av Finnevarianten
- Effekten på lammetallet ved ulik forekomst (genfrekvens) av Finnevarianten i en besetning
- Utviklingen i genfrekvens av Finnevarianten hos NKS seminværene

Notatet (8 sider, datert 31. mai 2013) fulgte med sakspapirene til avlsrådsmøtet. Inger Anne gjennomgikk dette på fellesmøtet mellom alle regionutvalgene mandag 17. juni gjennom en oppdatert versjon av notatet der lamminger våren 2013 i forsøksbesetningene var med i beregningene av effekten av Finnevarianten.

Avlsavdelingen mener at vi nå har tilstrekkelig informasjon om effekten av mutasjonen til å ta stilling til hvordan den skal behandles i avlsarbeidet framover.

8.b NKS

Fra årgang 2000 til årgang 2012 har avlsverdien for antall lam per kull i væreringene økt med ca 0,2 lam. Avlsframgangen har vært stor de siste årene, men er antakelig i ferd med å avta.

I samme periode har vi hatt følgende vektlegging på lammetall i O-indeksen:

2000-2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
23 %	20 %	15 %	15 %	12 %	12 %	12 %

Reduksjonen i vektleggingen har ikke vært stor nok til å dempe avlsframgangen vesentlig. Det er antakelig tre årsaker til dette:

- Det tar tid fra vi endrer vektleggingen til endringen får innvirkning på hvilke søyer og værere som blir foreldre til lammene som fødes.
- Avlsarbeidet har blitt mer effektivt i denne perioden, og dette har delvis kompensert for redusert vektlegging.
- Genfrekvensen av «Finnevarianten» har økt, og dermed har den genetiske variasjonen økt.

Ringbesetningenes genetiske nivå hos søyene vil fortsatt øke noen år framover hvis eldre søyer blir erstattet med yngre søyer med et høyere avlsnivå for lammetall.

Bruksbesetningene som henter sitt genetiske materiale fra væreringene, ligger på et lavere genetisk nivå for lammetall. Hvis det avlsmessige etterslepet er 5 år, vil dagens avlsnivå i bruksbesetningene ligge ca 0,1 lam per kull under væreringsbesetningene. Først i 2017 vil det genetiske nivået i bruksbesetningene tilsvare 2012-nivået i væreringene. Selv om vi nå stopper framgangen for lammetall fullstendig i væreringene, vil bruksbesetningene få en fortsatt økning i noen år.

Lammetallet varierer mye mellom besetningene. Noe av variasjonen kan forklares av forskjeller i det genetiske nivået, men størstedelen av variasjonen skyldes forskjeller i miljøet (fôring og stell). De fleste besetningene i produksjonen ligger et stykke under det genetiske potensialet for lammetall som finnes i NKS-populasjonen i dag.

Vi kjenner alle fordelene og ulempene med et høyt lammetall, så det går jeg ikke inn på her.

Vurderingen av om lammetallet i egen flokk er for høyt, passe eller for lavt avhenger av mange faktorer, og meningene er delte blant saueholderne. Den enkelte må prøve å finne tiltak i egen flokk, spesielt fôringsregimet før paring, som gir et passe høyt lammetall.

*Vi må nå sette oss et mål for den videre genetiske utviklingen i væreringene.
Først når målet er bestemt kan vi velge hvilke tiltak vi skal bruke for å nå målet.*

Målsetting og alternative tiltak ble grundig drøftet både på fellesmøtet mellom regionutvalgene og på møtet i Avlsrådet.

Vedtak:

- Målsetting for NKS:
Redusere framgangen for lammetall slik at det genetiske nivået i væreringene stabiliseres i løpet av få år
- Tiltak
 - Redusere vektleggingen på lammetall i O-indeksen fra 12% til 6%
 - Overvåke og kontrollere utviklingen av Finnevarianten
 - Unngå seminværer med mutasjonen i dobbel dose fra og med inntaket 2013
 - Deklarere genstatus i seminkatalogen og på Internett

8.c De andre rasene

Saksutredningen presenterte utviklingen i lammetall for spælsau, sjeviot, pelssau og kjøttsau.

Det var enighet i Avlsrådet om å utsette diskusjonen om målsettingen for utvikling i lammetallet for den enkelte rasen til Sak 9/2013 Vektlegging av egenskapene i samleindeksen.

Finsk landrase har blitt kryssset inn i andre raser enn NKS. Vi har derfor gentestet 102 spæl seminværer, og 7 av dem viser seg å ha Finnevarianten i enkel dose. Andre raser har ikke blitt testet.

Vedtak:

Seminværene av andre raser enn NKS skal være fri for Finnemutasjonen.

Sak 9/2013 Vektlegging av egenskapene i samleindeksen

Vi har hver vår en gjennomgang av vektleggingen av egenskapene i O-indeksen. Utgangspunktet for vurderingene er oppnådd avlsmessig framgang de siste årene og saueholderne sin prioritering av egenskaper. Tabellen nedenfor viser avlsframgangen siste år og gjennomsnittet av siste 3 år.

Årlig avlsmessig framgang per rase, siste år og gjennomsnittet av siste 3 år for alle fødte lam i væreringene

Egenskap	NKS		Spæl		Sjeviot	
	2011-2012	2009-2012	2011-2012	2009-2012	2011-2012	2009-2012
Slaktevekt, kg	0,237	0,254	0,110	0,146	0,111	0,100
Slakteklasse	0,03	0,04	0,03	0,05	0,01	0,02
Fettgruppe ¹⁾	-0,08	-0,08	-0,01	-0,04	-0,05	-0,04
Morsevne vår, kg	0,123	0,105	0,080	0,043	0,049	0,029
Morsevne slakt, kg	0,102	0,078	0,054	0,024	0,061	0,037
Lammetall, fødte	0,014	0,021	-0,004	-0,006	0,003	0,001

¹⁾ Negative tall betyr framgang for fett, dvs. mindre fett

Utgangspunktet for beregningene er alle fødte lam i årgangen i væreringene. Dette fanger ikke opp de aller siste endringene i vektleggingen mellom egenskapene, for det tar en tid fra utvalgsriteriene endres til søyer og værere i væreringene er selektert etter den nye vektleggingen.

På Internett finner du utviklingen for de enkelte egenskapene for de avkomsgranskede værene. www.sauavl.nsg.no > Avlsframgang > Faktiske enheter

Disse rapportene gir antakelig en bedre indikasjon på hvordan den avlsmessige utviklingen vil bli framover.

I 2012 prioriterte vi morsevne, og da særlig morsevne_vår. Vi bør ta oss tid til å se virkningen av denne omleggingen før vi foretar oss vesentlige endringer.

Det kommer ingen nye egenskaper i 2013 som skal vektlegges i O-indeksen.

Vedtak:

NKS	2011	2012	2013
Slaktevekt	20 %	20 %	21 %
Slakteklasse	23 %	20 %	21 %
Fettgruppe	12 %	12 %	13 %
Morsevne_vår	8 %	15 %	17 %
Morsevne_slakt	25 %	21 %	22 %
Lammetall	12 %	12 %	6 %
Sum	100 %	100 %	100 %

Spælsau	2011	2012	2013
Slaktevekt	20 %	20 %	19 %
Slakteklasse	25 %	25 %	25 %
Fettgruppe	10 %	10 %	9 %
Morsevne_vår	15 %	21 %	21 %
Morsevne_slakt	22 %	14 %	14 %
Lammetall	8 %	10 %	12 %
Sum	100 %	100 %	100 %

Sjeviot	2011	2012	2013
Slaktevekt	22 %	22 %	22 %
Slakteklasse	19 %	21 %	21 %
Fettgruppe	11 %	11 %	11 %
Morsevne_vår	8 %	16 %	16 %
Morsevne_slakt	25 %	18 %	18 %
Lammetall	15 %	12 %	12 %
Sum	100 %	100 %	100 %

Pelssau	2011	2012	2013
Slaktevekt	20 %	20 %	20 %
Slakteklasse	35 %	35 %	35 %
Fettgruppe	5 %	5 %	5 %
Morsevne_vår	10 %	25 %	25 %
Morsevne_slakt	25 %	10 %	10 %
Lammetall	5 %	5 %	5 %
Sum	100 %	100 %	100 %

Kjøttsau	2011	2012	2013
Slaktevekt	45 %	45 %	45 %
Slakteklasse	25 %	25 %	25 %
Fettgruppe	25 %	25 %	25 %
Morsevne_vår	2 %	2 %	2 %
Morsevne_slakt	3 %	3 %	3 %
Lammetall	0 %	0 %	0 %
Sum	100 %	100 %	100 %

Sak 10/2013 Farga spæl i spælavlenn framover

Kvit og farga spæl anses for å være fargevarianter av rasen spælsau. For å kunne skille de to fenotypene fra hverandre på en enkel måte har vi laget to rasekoder for rasen i Sauekontrollen: 4 Spæl (kvit) og 21 Farga spæl.

I indeksberegningen inngår begge rasekodene i rasegruppen spælsau. Avlsverdiene som beregnes er uavhengige av hvilken rasekode som dyret er tildelt (4 eller 21).

Gjeldende avlsplan for spæl spesifiserer at fellen skal være kvit. Spæl med farga fell kan settes inn til avkomsgransking, men vi gir ikke granskingstilskudd til dem.

Interesselaget for farga spæl har siden 2010 arbeidet for den farga spælen. Laget har inngått samarbeidsavtale med NSG der det får økonomisk støtte for medlemmer som er medlem både i Interesselaget og i NSG.

Interesselaget har fått godkjent egne kåringsregler for farga spæl. De viktigste forskjellene fra regelverket for O-kåringsregler av kvit spæl er at kroppspoeng er delt i 3 poeng, framkropp, rygg og bakpart, og at det ikke er noe minstekrav til O-indeks.

Landsmøtet tilbyr granskingstilskudd

Landsmøtet i NSG vedtok i mars 2013 at spæl med farga fell skal kunne få avkomsgranskingstilskudd igjen.

Avlsrådet må derfor ta stilling til alle forhold som knytter seg til avlsarbeidet på spæl der vi nå skal være «fargenøytrale».

Granskingstilskudd eller samarbeidsavtale med NSG?

Granskingstilskudd er den vanlige måten å støtte avlsarbeidet innen en rase. Vi gir i dag granskingstilskudd til NKS, kvit spæl og sjeviot. Samarbeidsavtale med NSG som utløser støtte per medlem er alternativet til granskingstilskudd. Vi har ingen raser som får støtte både via avkomsgransking og via samarbeidsavtale.

Takker Interesselaget for farga spæl ja til å få granskingstilskudd sier de samtidig nei til å få støtte per medlem gjennom samarbeidsavtalen.

Felles kåringsregler

Skal kvit og farga spæl sidestilles er det ikke lenger grunnlag for å ha 2 kåringsregelverk. Kåringsreglene for spæl må angi at fellen kan være både kvite og farga. Det bør brukes ett kroppspoeng igjen, ikke 3 ulike poeng. Kravet til O-indeks for å bli kåret må være felles og uavhengig av farge. Det vil bli mange farga kåringskandidater som ikke klarer dagens krav på 110 i O-indeks.

Minstekrav til O-indeks ved innsett som prøvevæ

Prøveværer som skal ha rett til granskingstilskudd må oppfylle minimumskrav til O-indeks ved innsett. I 2012 var kravet på spæl 118, og høsten 2013 øker det til 120. Det vil være få farga værer som klarer dette kravet.

Seminværer

De siste årene har det vært vanlig å ta inn 2 farga spælværer til semin i året. I 2013 er det planlagt å ta inn 3 farga værer. Værene er stort sett tatt inn basert på fenotype, fargevariant (brun, blå eller sort) og slekt. O-indeks har hatt liten betydning.

Ved inntak av kvite spælværer til semin er O-indeks det aller viktigste kriteriet. Skal vi legge vekt på O-indeks ved et felles inntak av kvite og farga værer, vil det vanligvis ikke være noen farga værer som hevder seg tilstrekkelig til å bli tatt inn til semin. Skal vi opprettholde tilbudet om farga spælværer i semin, må disse tas inn i tillegg til de kvite spælværene.

Vedtak:

- Avstiltakene for farga spæl endres ikke i 2013. Farga spæl beholder egne kåringsregler og eget inntak av seminværer. Det gis ikke granskingstilskudd for farga værer som får offisiell O-indeks høsten 2013 (2012-årgangen).
- Hvis Interesselaget for farga spæl vil gå over fra tilskudd per medlem til tilskudd for avkomsgranska værer, vil de samme reglene gjelde for både farga og kvite værer.
 - Felles kåringsregelverk og samme krav til kåring som i dag gjelder for kvite værer, blant annet samme minstekrav til O-indeks (minst 110 i 2013).
 - Samme minstekrav til O-indeks ved innsett av prøveværene for at de skal være berettiget til granskingstilskudd (minst 120 ved innsett høsten 2013)
- Interesselaget for farga spæl bes om å avklare innen 1. juni 2014 om de ønsker støtte til avlsarbeidet gjennom å få granskingstilskudd for avkomsgranska værer, eller om de vil fortsette som nå med støtte per medlem i Interesselaget. En eventuell endring gjøres gjeldende for tilskuddet som tildeles for 2014.

Sak 11/2013 Pelssauavlen framover

Etter at avkomsgranskingstilskuddet til Pelssau ble avvirket, har avlsarbeidet på pelssau blitt styrt i fellesskap av Norsk Pelssaulag, Sogn pelsværing og Avlsavdelingen i NSG. Avlsrådet har vært lite involvert i de beslutninger som er tatt, men har forhåpentligvis blitt tilstrekkelig orientert.

Norsk Pelssaulag har inngått samarbeidsavtale med NSG, og får nå støtte per medlem i laget som også er medlem i NSG.

Pelssauen er i «medvind» om dagen, og rasen øker igjen. Dette har ført til økende interesse for avlsarbeidet. Avlssesongen 2012/13 har vi 18 avlsbesetninger med pelssau. Sogn pelssauring har 7 medlemmer, mens de 11 andre avlsbesetningene ikke er med i noen ring. Avlsbesetningene har nesten 1200 søyer til sammen og avkomsgransker 35 prøveværer i 2012/13.

Landsmøtet i NSG vedtok i mars at pelssau igjen kan få avkomsgranskingstilskudd. Samtidig ble det vedtatt at tilskudd til avkomsgransking forutsetter at værene er eid av fellesskapet (en værering). Det er dermed en utfordring å få organisert de frittstående avlsbesetningen på pelssau inn i et væreringssystem.

Pelssaulaget har innført en ny pelsdømming etter svensk lest. Denne er brukt høsten 2011 og 2012 ved kåring og ved dømming av alle lam i noen flokker. Avlsavdelingen har regnet genetiske parametere for pelsegenskapene ut fra de registrerte dataene. Arvbarhetene for de ulike registreringene var fra middels høye til høye. Fenotypeutvalg vil derfor være et enkelt og effektivt avstiltak for å forbedre pelsegenskapene. Beregning av en BLUP-avlsverdi for alle dyr og seleksjon

på basis av den vil være enda bedre, men det krever at alle lam (eventuelt alle søyelam) blir bedømt i flokken.

Norsk Pelssaulag diskuterer i disse dager

- om de skal satse på fenotypeutvalg eller BLUP-indekser som avlstilltak for pelsegenskapene
- hvilken vektlegging den enkelte pelsegenskapen skal ha i en samlet «pelsindeks»
- hvilken vekt den samlede pelsindeksen skal ha i forhold til O-indeksen i det endelige utvalget av avlsdyr innen pelssau

Vi må lage noen hovedretningslinjer som skal gjelde for avlsarbeidet på pelssauen framover.

- Skal det være obligatorisk for en avlsbesetning å pelsdømme alle lam (eventuelt alle søyelam)?
- Skal det være noe minimumskrav til O-indeks og samlet Pelsindeks for innsatte prøveværer?
- Skal vi ha et minimumskrav til bruk av semin?
- Skal vi kreve at det brukes minst 3 prøveværer i den enkelte avlsbesetningen (flokkene er små og avstandene mellom dem kan være store)?

Når vi nå skal gi avkomsgranskingstilskudd til pelssauen må Avlsrådet inn og godkjenne kravene som skal stilles for å få tilskudd.

Vedtak:

- Norsk Pelssaulag tilbys overgang fra tilskudd per medlem til tilskudd per avkomsgranska vær fra og med utbetaling for 2014. Laget må innen 1. juni 2014 ta stilling til hvilken type støtte de ønsker framover.
- Avlssjefen får fullmakt til å fastsette kravene som skal gjelde for avlsarbeidet på pelssau i avlsbesetningene høsten 2013, herunder krav til pelsdømming i av lammene, bruk av semin, antall værer brukt i flokken og krav til prøveværer ved innsett (O-indeks og pels).

Sak 12/2013 Kjøttsauavlen framover

Hva er kjøttsau?

Dagens rasegruppe «kjøttsau» omfatter rasene Nor-X, Texel og Charollais. NKS kan også brukes som kjøttsau, og NKS-kryssninger med de 3 andre rasene som går videre som avlsdyr blir omkodet til Nor-X. Nor-X er en sammensatt rase som er mer definert av egenskaper enn av raser som inngår.

Rasegruppen kjøttsau skal skille seg fra NKS på følgende områder:

- Bedre tilvekst fram til slakting ved bruk av utmarksbeite
- Bedre slakteklasse
- Lavere fettgruppe

Formålet med rasene Nor-X, Texel og Charollais er bruksdyrkryssning for å lage bedre slaktelam. Det er også besetninger som har rein Texel som eneste rase.

Avlsverdiberegning

Avlsverdiberegningen for rasegruppen foregår sammen med avlsverdiberegningen for rasegruppen NKS. Vi kan dermed utnytte informasjon om kryssningene mellom de to rasegruppene i beregning av avlsverdier for enkeltdyr. Avlsverdiene for enkelttegenskapene er direkte sammenlignbare mellom kjøttsau og NKS.

Samleindeksen for NKS (O-indeksen) og samleindeksen for kjøttsau (K-indeksen) baserer seg på de samme egenskapene, men vektleggingen av dem er forskjellig.

Nor-X

Nortura la ned sin satsing på Nor-X for noen år siden som et av mange tiltak for å redusere kostnadsnivået i organisasjonen. Nor-X avlsbesetningene fortsatte, og NSG videreførte beregningen av en egen samleindeks for kjøttsau (K-indeksen).

NSGs arbeid med kjøttsau

Avlsrådet drøftet NSGs arbeid med kjøttsau i møtet i mars 2012. Se referat i Sak 4/2012 for bakgrunnsinformasjon og vedtak.

Skal kjøttsau få noen oppslutning må avlsnivået for slaktelamsegenskapene være bedre enn i NKS. Det ble derfor vedtatt å prøve ut stasjonstest av værlam som et mulig avlstilltak for å øke avlsframgangen for kjøttsau.

Forsøk med stasjonstest av værlam på Særheim 2012/2013

Se referatet i sak 4/2012 for bakgrunnsinformasjon om forsøket med stasjonstesten.

Stasjonstestforsøket er gjennomført som planlagt med 34 værlam. Vi har ikke gjennomført en grundig statistisk analyse av forsøket, da de praktiske erfaringene fra forsøket gjorde at vi har prioritert andre oppgaver for avlsforskerne våre.

Høsten 2012 satte vi inn i semin 13 utvalgte lam fra stasjonstesten samt ett lam tatt inn fra felt. To av værene var rein Texel, tre rein Charollais og ni Nor-X. I løpet av høsten 2013 vil vi få avkomsgranskingsresultatet for slaktevekt, kjøtt og fett for de 14 værene. Vi vil da ta stilling til om noen av værene er så gode at de fortjener å bli satt på salgslista.

Administrasjonens konklusjon er:

- Hovedinntrykket vårt er at stasjonstesten ikke øker sikkerheten i utvalget tilstrekkelig til å forsvare innsatsen.
- Vi vil ikke sette inn nye lam til stasjonstest høsten 2013.

Hva gjør vi framover med kjøttsau?

Status er:

- Stasjonstest er ikke et avlstilltak som sannsynliggjør at kjøttsau får en større avlsframgang for tilvekst, kjøtt og fett enn vi har i dagens NKS-avl
- Interessen er liten for å bruke kjøttsau i bruksdyrkrysning for å lage bedre slaktelam
- Væringene er svært lite interessert i å tilby kjøttsauværer til sine kunder
- Landsmøtet i NSG vedtok i mars 2013 at vi ikke skal starte å gi avkomsgranskingsstilskudd til avlsbesetningene innen kjøttsau

Det er nå på tide å avgjøre hva NSG skal gjøre med kjøttsau framover.

Vedtak:

Avlsarbeidet på «Kjøttsau» støttes med følgende avlstilltak:

- Kåring av kjøttsau med egne kåringsregler videreføres
- NSG viderefører ordningen med avlsbesetninger på kjøttsau
- Avlsbesetningene på kjøttsau må følge «Regler for væringer og væreholdslag»
- Avlsbesetningene kan sette inn prøveværer til granskning og få offisiell avlsindeks på dem, men det gis ikke granskingsstilskudd
- Avlsbesetningene eier værene selv
- NSG har førsteretten til å kjøpe en avkomsgransket kjøttsauværer til semin til pris fastsatt av Avlsrådet for sau

Sak 13/2013 Farskapstest

Riktig slektskap på dyr er viktig i avlsarbeidet da slektas prestasjoner inngår i beregningen av dyrets avlsverdi. Betydningen av riktig slektskap er størst i starten av dyrets liv, og så betyr slektskapet mindre for dyrets beregnede avlsverdiene etter hvert som det får egne avkom.

CIGENE, UMB, har utviklet en farskapstest for oss. Utviklingsarbeidet tok utgangspunkt i NKS seminværer som var genotypet med 50 K-SNP-chipen for noen år siden, og så ble de SNP-ene som viste størst variasjon plukket ut til å inngå i farskapstestpanelet.

Farskapstesten forutsetter at vi har DNA både fra far og sønn. På NKS kan vi da utelukke at oppgitt far er biologisk far med stor sikkerhet. Testen er ikke så sikker på spæl, sjeviot og de andre rasene, da SNP-ene som er plukket ut ikke viser så stor variasjon i disse rasene som i NKS.

Gjennomgangen av seminværene der også far er en seminvær som vi har sædlager av, viser at det er ca 5 % feil farskap. Dette er som forventet.

Vi har ikke tenkt å offentliggjøre hvilke værer dette er, da de alle sammen er avkomsgransket med et solid antall slaktede avkom og døtre i produksjon. Avlsverdiene for disse værene er dermed lite påvirket av at farskapet er feil.

Høsten 2013 vil vi farskapsteste alle seminværkandidatene før inntak. De som har feil far vil ikke bli tatt inn. Husk at vi kun kan teste de som har en seminfar, for vi trenger DNA av både far og sønn for å gjennomføre testen.

Vi har ikke planer om noen rutinemessig farskapstest av prøveværer eller lokale eliteværer, da kostnaden med å ta ut en blodprøve og å gjennomføre testen vil være større enn nytten.

Vedtak:

Avlsrådet tar informasjonen om farskapstesten til orientering.

Sak 14/2013 Myostatinmutasjonene – tiltak 2013

Tiltakene for 2012 ble behandlet i Avlsrådets møte i juni 2012 (Sak 17/2012) og ble litt endret i etterfølgende e-postmøte i september (Sak 37/2012).

Tabellen nedenfor viser omfanget av testingen i 2011-årgangen og 2012-årgangen innen NKS, spæl og kjøttsau.

Rase	Årgang	Gentestede	Bærere	Andel
NKS	2011	75	9	12 %
	2012	75	20	27 %
Kjøttsau	2011	24	1	4 %
	2012	15	0	0 %
Spælsau	2011	178	19	11 %
	2012	389	27	7 %

På spæl gjorde vi en stor innsats i 2012, og alle prøveværene og eliteværene avlssesongen 2012/13 er testet fri for mutasjonen. Kun 7% av de testede 2012-værene ble avslørt som bærere. Det ser nå ut til at forekomsten av mutasjonen er så lav at det ikke lenger er kostnadssvarende å teste alle prøveværskandidatene.

På NKS testet vi kun unge værer som var under mistanke for å være bærere. Denne strategien ser ut til å være nyttig, da 27% av dem ble avslørt som bærere.

Forslag til tiltak 2013

Hovedprinsippene fra 2012 foreslås videreført. Testingsopplegget for 2013 justeres litt på spæl og opplegget blir det samme for rasene NKS, spæl og kjøttsau.

- Alle seminværkandidatene testes før inntransport til seminstasjonen.
- Prøveværs kandidater og eliteværs kandidater som er under mistanke skal testes, og det er ringenes ansvar at dette blir gjort. En vær under mistanke er å anse som bærer inntil svaret fra gentesten foreligger. Den kan ikke brukes i paring i egen flokk/ring, eller overlates til andre besetninger før et negativt svar foreligger.
- Ved gentesting av værer og værlam betaler
 - Ringen/besetningen for prøveuttaket og innsendingen
 - NSG for analysekostnaden
- For å stimulere til testing blant NSGs avlsbesetninger og for å kompensere for økonomiske utlegg og tap, betaler NSG tilskudd som følger:

Type vær	NKS	Spæl	Kjøttsau
Bærer			
▪ Kåra vær over 1 år	2000 kr	2000 kr	2000 kr
▪ Kåra vær under 1 år	1000 kr	1000 kr	1000 kr
▪ Ukåra vær	0 kr	0 kr	0 kr
Fri	200 kr	200 kr	200 kr

- Tilskudd for testing betales i kalenderårene 2012, 2013 og 2014. Etter 2014 fortsetter tiltakene, men da betales det ikke lenger tilskudd.

Vedtak:

Avlsrådet støtter det framlagte forslaget til tiltak mot myostatinmutasjonene.

Sak 15/2013 Gult fett – tiltak 2013 og videre framover

I Avlsrådsmøtet i juni 2012 (Sak 18/2012) behandlet vi tiltak for å kontrollere forekomsten av arvelig «gult fett». Følgende ble bestemt:

- 1) Hvis en vær får ett avkom med gult fett, skal den
 - a) enten utelukkes fra avlen
 - b) eller gentestes
Hvis gentesten viser at dyret ikke er bærer av den kjente mutasjonen som gir gult fett, kan den brukes i avlen
- 2) Hvis en vær får mer enn ett avkom med gult fett, skal den utelukkes fra avlen, uansett gentestingsresultat
- 3) Hvis en vær får påvist mutasjonen som gir gult fett, kan den brukes videre i avlen hvis den er et svært verdifullt avlsdyr. Avkom etter dyr som har mutasjonen må gentestes og være fri for mutasjonen for å kunne settes inn som avlsdyr
- 4) Seminværene testes for mutasjonen som gir gult fett før inntak. En bærer vil som hovedregel bli slakta. Unntaksvis vil vi selge et meget begrenset antall doser etter en bærer til bruk i utvalgte besetninger, der alle avkommene som settes på som livdyr må være testa fri for mutasjonen.

- 5) Ved gentesting for gult fett dekker ringen kostnaden med prøveuttaket og innsendingen, mens NSG dekker analysekostnaden.
- 6) Prøveværer som blir klassifisert som bærer av gult fett gis granskingstilskudd som vanlig, da ringen vanligvis ikke har hatt noen mulighet til å unngå å sette inn væren til gransking.

Erfaringene fra dette opplegget i 2012 har vært gode. Vi foreslår derfor at opplegget videreføres i 2013 og videre framover inntil noe annet blir bestemt.

Vedtak:

Avlsrådet støtter det framlagte forslaget til tiltak mot gult fett.

Sak 16/2013 Plan for indeksskjøringene 2013

Årets plan for årets indeksskjøringene, totalt 13 i tallet, fulgte sakspapirene og er lagt ut på Internett: www.nsg.no > Sau > Indekser.

Vedtak:

Avlsrådet tar planen for indeksskjøringene 2013 til orientering.

Sak 17/2013 Kåring 2013

17.a Første kåringsdag

Det er viktig at besetninger som skal delta på kåring har registrert høstvektene i Sauekontrollen. Sommerindeks nr 2, S2, har Sauekontrollfrist mandag 9. september og offentliggjøres fredag 13. september. Neste sommerindeks, S3, har Sauekontrollfrist mandag 16. september og offentliggjøres fredag 20. september. Arrangørene av kåringssjøene bør ta hensyn til dette.

Vedtak:

Kåringene 2013 kan starte tidligst lørdag 14. september.

17.b Kåringsreglene

I 2012 hadde vi 12 ulike sett med kåringsregler:

1. O-kåring
2. Kjøttkåring
3. Pelssau
4. Farga spæl
5. Gammelnorsk spælsau
6. Suffolk
7. Blæset sau
8. Fuglestadbrogete sau
9. Grå trøndersau
10. Rygjasau
11. Svartfjes
12. Gammelnorsk sau (villsau)

Oversikten over hvilke raser som kåres etter [de ulike regelverkene](#), finner du på Internett.
www.nsg.no > Sau > Kåring

O-kåring er i dag felles for 12 raser, deriblant NKS; spæl (kvit) og sjeviot.

I 2013 vil vi få egne regler for Dalasau (reinrasa), men det er likevel et godt stykke igjen til vi får egne regler for alle de 25 rasene/rasekodene i Sauekontrollen.

Til diskusjon:

- Er det behov for å lage egne regler for NKS; sjeviot og spælsau som spesifiserer det som er rasetypisk?
- Bør alle regelverkene ha et poeng for «rasepreg»?
Det vil da være mulig å gi et «samlepoeng» som vil være viktig, kanskje spesielt i smårasene. Utypiske dyr for rasen som ellers holder mål på de andre kriteriene i regelverket, vil kunne vrakes på rasepreg.
- Kroppspoenget gjenspeiler i dag først og fremst kjøttfylde, og i mindre grad bruksegenskapene. Bør kroppspoenget deles i to poeng, ett for slaktekroppen og ett for bruksegenskapene?

Vedtak:

- «Smårasene» bør ha de samme kåringspoengene som ved O-kåring, og i tillegg et poeng for rasepreg. Kåringsreglene for smårasene bør harmoniseres, slik at det ikke er mange ulike poengsystemer.
- Sjeviot gis et eget kåringsreglement som inneholder en rasebeskrivelse og en ekstra kåringspoeng for rasepreg
- Følgende vurderes med tanke på en konklusjon til kårings sesongen 2014 (kan gjerne drøftes med medlemmene i regionutvalgene i det planlagte fellesmøtet før påske 2014)
 - Kutte ut poeng for ullmengde
 - Dele kroppspoeng i to, slaktekropp og bruksegenskaper

17.c Korrigert høstvekt

Korrigert høstvekt for lammet som stilles til kåring og lammets vektavvik fra flokkmiddelet har historisk sett vært et viktig element i kåringa. Vektleggingen av korrigert vektavvik har blitt trappet ned, og i 2012 hadde vi ikke lenger noe minstekrav til korrigert vektavvik for å bli kåret etter regelverket for O-kåring. I de fleste andre kåringsreglementene er det fortsatt minstekrav til vektavviket.

Et riktigst mulig korrigert vektavvik forutsetter at vi har:

- En nøyaktig høstvekt på dyret, veid på samme dag som resten av flokken
- Riktigst mulige korrigeringsfaktorer for kjønn, burd (antall i kullet), alder på mor og tilvekst per dag (alder på lammet)
- Et beregnet flokkmiddel som er representativt for rasen i den aktuelle besetningen

Vi har nå 8 rasegrupper mot 4 for noen få år siden:

- NKS
- Spæl
- Sjeviot
- Pelssau
- Kjøttsau
- Svartfjes
- Gammelnorsk spælsau
- Gammelnorsk sau (villsau)

Vi har ikke beregnet egne korrigeringsfaktorer for kjønn, burd, alder mor og alder på lammet for de 4 siste rasegruppene, men bruker korrigeringsfaktorene fra rasegruppen de tidligere hørte til i.

Flokkmiddelet regnes som et middel for alle dyr innen rasegruppen, ikke innen den enkelte rase. Hvis det er få dyr i rasegruppen vil flokkmiddelet være usikkert bestemt. Flokkmiddelet er også lite representativt for rasen hvis rasen utgjør en liten andel av lammene som inngår i rasegruppen (Eksempel: Noen få Grå trønder i en stor NKS-flokk).

Vi har 3 mulige veier å gå:

1. Leve med dagens løsning, med de svakheter den har.
2. Beregne korrigerert høstvekt og flokkmiddel innen den enkelte rasen, ikke innen rasegruppen som i dag. Hver rase må da få beregnet sine egne korrigeringsfaktorer.
3. Slutte å beregne korrigerert vektavvik.

Vedtak:

- Beregning av lammets eget vektavvik fra buskapsmiddelet avvikles
 - Lammets egen høstvekt, alder, burd og alder mor oppgis på kårings skjemaet
 - Korrigeringsfaktorene oppgis ikke
 - Middel lammedato, middel høstveiedato og middel høstvekt oppgis som i dag, beregnet innen rasegruppen
- Kåringsdommeren må ta stilling til om lammet vil være stort nok til bruk i årets paringssesong.
 - Er lammet for lite, er dette vrakingsårsak.
 - Er dommeren i tvil, kåres lammet, men det skrives en merknad om at det må føres godt fram til paring.

17.d Kåring på dispensasjon for kravet til O-indeks

O-kåringsregelverkets paragraf 5 åpner for å kåre værlam på dispensasjon fra de oppsatte kravene.

Dispensasjon

Dommaren kan i særskilde høve gje dispensasjon frå krava i denne paragrafen, men då skal dette verte skrive klårt under merknader på kåringssetelen.

Grunnar til å gje dispensasjon kan vere at etterspurnaden etter kåringslam er stor i høve til tilbodet, at ein for stor del av dyra innan rasen vert vraka på ein enkelt eigenskap, eller at lammet etter ein totalvurdering har så mange positive eigenskapar at det bør kårast.

Kåringsregelverket for NKS, kvit spæl og sjeviot har et krav om minst 110 i O-indeks for å bli kåret.

Dette kravet er ikke noe problem for NKS der O-indeksen er sentral i avlsarbeidet både innen væreringene, væreholdslaga og mange av bruksbesetningene. Det er også mange NKS-besetninger som inseminerer, og dette bidrar også til å få fram dyr med en bra O-indeks. På NKS bør vi derfor vurdere å heve kravet til O-indeks.

På spæl er det ikke så god dekning med væreringer over alt, og semin er heller ikke så utbredt blant bruksbesetningene. Her er det i visse områder mangel på dyr som kan kåres ordinært, og det blir da opp til dommeren om han vil kåre på dispensasjon for å dekke behovet. Dette gjelder for eksempel i nordre del av Rogaland. Mange besetninger i det samme området ønsker også å ha et islandsinnslag i spælen sin, og har brukt sæd av privatimportert islandsspæl. Importerte dyr starter på basenivå i indeksberegningene (O-indeks i området 80-85). Første generasjon etter importert sæd vil dermed ikke komme over 100 indeks hvis ikke mora har en god O-indeks på 115-120 eller mer.

Sjeviot har problemstillingen med lav O-indeks på sønner etter importert sæd fra Skottland. Ut over dette har det ikke vært noe behov for kåring på dispensasjon på sjeviot.

Det samme gjelder også pelssauen som har importert sæd fra Sverige. Her er det også nødvendig å foreta en avveging mellom O-indeks og pelsegenskapene. For strenge krav til O-indeks vil gi mindre mulighet for utvalg på pelsegenskapene.

Hvis kåringsdommeren først finner å kunne kåre et dyr på dispensasjon, er det i dag ikke lenger noe minstekrav til O-indeks.

På mange av smårasene har vi spesifisert ett krav til O-indeks for å bli kåret ordinært, og et annet og lavere O-indekskrav som nedre grense for å bli kåret på dispensasjon. Bør vi innføre noe tilsvarende for rasene som inngår i O-kåringen?

Vedtak:

- Avlsrådet mener det er viktig at værlam som omsettes er kåra. I enkelte områder må det kåres værlam på dispensasjon for kravet til O-indeks for å dekke behovet for kåra værlam innen de ulike rasene.
- Vi innfører ingen nedre grense for kåring på dispensasjon pga lav O-indeks i kåringsregelverket for O-kåring.
 - Avlsutvalget i det enkelte fylke bør, før kårings sesongen starter, drøfte om det er behov for å kåre på dispensasjon innen de ulike rasene og gi generelle retningslinjer til kåringsdommerne om eventuell kåring på dispensasjon
- På NKS heves kravet til O-indeks fra 110 til 115 med virkning fra kårings sesongen 2014.
 - Avlsutvalget i det enkelte fylke oppfordres om å informere bruksbuskapene som kårer værlam om dette i god tid før parings sesongen 2013, slik at disse buskapene er oppmerksomme på at de må bruke værere som er gode nok.

17.e Datasystem for kåringene

Vi har i dag 2 datasystemer som brukes ved kåring:

- NSGs webkåring som dekker alle de 12 kåringstypene
- Lindholts PC-kåring som kun dekker O-kåring

Kåringene samles i NSGs væretabell over kårede lam. Innlesingen skjer 2-3 ganger i sesongen, og det er tidsmessig etterslep fra kåringene blir foretatt til værlammene kommer inn i væretabellen.

Lindholts PC-kåring er et Windows-program som ikke krever Internett-tilgang ved bruk. Det er ikke alle kårings sjå der en har mulighet for Internett-tilgang (dårlig mobilforbindelse), og dette er hovedårsaken til at vi har beholdt PC-kåringsprogrammet.

I 2012 ble PC-kåringsprogrammet brukt på 81 av i alt 191 kårings sjå, og 29% av værlammene ble rapportert inn denne vegen.

Vi har tenkt å videreutvikle webkåringsprogrammet med blant annet:

- Direkte oppslag i Sauekontrollen på grunnopplysninger om lammet og gjøre det umulig å endre disse opplysningene i webkåringsprogrammet.
 - Dette krever tilrettelegging fra Sauekontrollen side, og det har Sauekontrollen ikke kapasitet til i 2013.
- Automatisk, løpende overføring fra kåringsdatabasen til væretabellen
 - Enklere å løse hvis PC-kåringsprogrammet er avvirket.
- Innmeldingsfunksjon slik at produsentene selv kan melde inn lam som skal kåres
 - Vil forhåndsinnmelding være en fordel for arrangøren?
- Mer omfattende rapporter

Jeg hadde opprinnelig tenkt å avvikle bruken av PC-kåringsprogrammet i 2013, men vurderer nå å fortsette med det ett år til.

Vedtak:

- Administrasjonen bestemmer når PC-kåring avvikles
- Det bør legges til rette for web-basert forhåndsinnmelding fra den enkelt saueholder som skal delta på et kåringssjå

17.f Videre arbeid med kåringsregelverket

Tidligere år har Avlsrådet godkjent O-kåringsreglene, mens avlssjefen har fått fullmakt til å fastsette kåringsreglene for de andre kåringstypene.

Vedtak:

Avlssjefen får fullmakt til fastsette kåringsreglene 2013 for alle raser.

17.g Opplæring av kåringsdommerne

Dette er et tilbakevendende tema. Behovet for opplæring øker jo flere kåringsregelverk og raser kåringsdommeren må forholde seg til.

Ansvaret for å ha tilstrekkelig med kvalifiserte dommere ligger hos det enkelte fylkeslag.

Vedtak:

Regionene finner personer som kan være instruktør på dommersamlinger.

Sak 18/2013 Regler for avkomsgransking

18.a Krav til O-indeks ved innsett

I sak 27.a/2012 gjorde vi følgende vedtak:

Skal en prøveværr være berettiget til granskingstilskudd, må den som minimum ha følgende O-indeks ved offisiell indeksskjøring H3, H4 eller H5 høsten væren settes inn til avkomsgransking:

Rase	Høsten 2012	Høsten 2013
NKS	126	127
Spælsau	118	120
Sjeviot	120	120

Vi må nå ta stilling til kravene som skal gjelde for høsten 2014. Mitt forslag er å videreføre kravene som gjelder i 2013.

Pelssauen må også få et O-indekskrav. Den bør kanskje også ha et krav til Pelsindeksen, eventuelt et krav som kombinerer O-indeks og Pelsindeks.

Vedtak:

- Skal en prøvevæer være berettiget til granskingstilskudd høsten 2015, må den som minimum ha følgende O-indeks ved offisiell indeksskjøring H3, H4 eller H5 høsten 2014 når væren settes inn til avkomsgransking
 - NKS: 127
 - Spælsau: 120
 - Sjeviot: 120
- Avlssjefen får fullmakt til å fastsette krav for pelssauen ved innsett høsten 2013 og høsten 2014
- Sjeviot og pelssau kan søke avlssjefen om dispensasjon fra O-indekskravet hvis far til prøveværen er en importvæer

18.b "Negativlista" med uaktuelle seminfedre

Vi planlegger som vanlig å lage ei "negativliste" for den kommende seminsesongen og publisere den rett før sædsalget starter midt i oktober. Hvis værer på negativlista 2013 er far til prøveværer som settes inn til avkomsgransking høsten 2014, får ringen ikke granskingstilskudd for prøveværen.

Vedtak:

Avlsrådets leder og avls- og seminsjefen får fullmakt til å fastsette "negativlista".

18.c Antall sønner per seminfar

I Sak 27.c/2012 vedtok vi begrensning på antall prøveværer som en ring kan sette inn per seminfar i 2013 med rett til avkomsgranskingstilskudd i 2014. Jeg foreslår å videreføre disse begrensningene. Pelssau må også få et krav når de nå skal få granskingstilskudd.

Vedtak:

- Regelverk for innsett av prøveværer med seminfar høsten 2014 for å få granskingstilskudd i 2015.

Rase	Antall prøveværer i ringen/avdelingen		
	5 – 10	11 – 20	21 og flere
NKS	1 per far	2 per far	3 per far
Spælsau	2 per far	2 per far	3 per far
Sjeviot	2 per far	2 per far	3 per far
Pelssau	2 per far	2 per far	3 per far

- Sjeviot og pelssau gis anledning til å søke Avlssjefen om dispensasjon fra begrensningen i antall sønner per seminfar hvis den aktuelle seminfaren er importert.

18.d Seminkravet

I 2012 var seminkravet:

Sirkulering av prøveværene	Flokker som må inseminere	Minstekrav til seminbruk ¹⁾	Rasegruppe				
			NKS	Spælsau	Sjeviot	Pels-sau	Kjøtt-sau ²⁾
Tre flokker eller mer	Minst halvparten	Andel av søyene	7 %	5 %	3 %	3 %	7 %
		Antall sæddoser	30	25	20	20	30
To flokker	Begge	Andel av søyene	10 %	7 %	5 %	5 %	10 %
		Antall sæddoser	30	20	15	15	25
En flokk		Andel av søyene	15 %	10 %	7 %	7 %	15 %
		Antall sæddoser	30	15	10	10	20

1) Begge kravene, både seminprosenten og antall doser, må oppfylles.

2) Kravet til andel av søyene gjelder for søyer av kjøttsauraser, mens antall sæddoser er summen av NKS-doser og kjøttsau-doser.

Vedtak:

Seminkravet videreføres uendret i 2013.

Sak 19/2013 Bekjempelsesforskriften – Ny veileder fra Mattilsynet

Mattilsynets regelverk gir "rammebetingelsene" for smittevernet i næringa generelt, og smittevernet i væreringene spesielt. Bekjempelsesforskriften er helt sentral, og da særlig kapittel 4

Kapittel IV. Forebyggende tiltak mot sjukdommer hos småfe

§ 12. Klassifisering av besetninger ved overvåkning av overførbare spongioforme encefalopater hos småfe

§ 13. Forbud mot flytting av småfe

§ 14. Forbud mot å arrangere utstillinger

§ 15. Avlsgrupper og avlsværer

§ 16. Transport

Bekjempelsesforskriften kan lastes ned fra Lovdata:

[FOR 2002-06-27 nr 732: Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer](#)

Det er i utgangspunktet forbudt å flytte hunddyr av sau mellom besetning, og det er forbudt å flytte værere over fylkesgrensen. Likeledes er det forbudt å ta opp nye medlemmer i væreringene.

Mattilsynet kan gi dispensasjon fra forbudet hvis det foreligger en spesiell grunn til det. Gis det dispensasjon, vil Mattilsynet sette krav som skal oppfylles for å få dispensasjonen.

Når vi tar inn seminværer må vi få tillatelse til å flytte væren over fylkesgrensen. Det har hittil ikke vært noe problem å få tillatelse til å flytte seminværene til seminastasjonene.

Mattilsynet har utarbeidet en veileder som tar for seg situasjoner hvor det kan være aktuelt å gi dispensasjon fra et forbud i Bekjempelsesforskriften, og hvilke krav som da bør stilles. Denne veilederen ble revidert 20. desember 2012. Den reviderte veilederen kan lastes ned fra Mattilsynet: [Veiledning om forflytning av småfe og deltakelse i værringer](#)

Den reviderte veilederen ble gjennomgått i fellesmøtet med regionutvalgene dagen før møtet i Avlsrådet.

Det er to krav i den reviderte veilederen som vil kunne gi oss store vanskeligheter ved inntaket av seminværene framover.

- TSE-klasse 5. Kravet gjelder alle flokkene i ringen/avdelingen
- Mædiprøve ikke eldre enn 36 måneder av alle flokkene i ringen/avdelingen

De aller fleste ringbesetningene er i dag i TSE-klasse 4. Opprykk til klasse 5 krever enkeltvedtak i Mattilsynet etter at besetningen har dokumentert at den er kvalifisert. Det er antakelig så mange besetninger som ikke har dokumentasjonen i orden at det vil hindre mange av væreringene/avdelingene i å få flyttet alle sine medlemmer opp i klasse 5.

Mattilsynets overvåkingsprogram for mædi prioriterer ikke lenger prøvetaking av væreringsbesetningene, slik at de fleste av dem har ikke tatt en mædiprøve av flokken de siste 36 månedene. Kostnadene med å ta mædiprøve av de over 1000 avlsbesetningene anslås til å være i området 5 millioner kroner.

Etter å ha tatt dette opp med Mattilsynet har vi fått utsettelse med å forholde oss til de nye kravene i veilederen i 2013 og 2014, men fra 2015 må det være i orden.

Vedtak:

Avlssjefen må ta opp med Mattilsynet:

- Nødvendigheten av mædiprøve av alle flokkene i smittegruppa i forbindelse med inntak av seminværene, og hvordan vi i så fall skal oppfylle kravet til en overkommelig kostnad
- Prosedyren som ringbesetningene skal følge for å søke om opprykk til TSE-klasse 5 (enkeltvis, felles søknad for ringen/avdelingen eller felles søknad fra NSG for alle avlsbesetningene)

Sak 20/2013 Veiledende livdyrpriser 2013

Vedtak:

NKS, spælsau og sjeviot		
Kåra værlam	Grunnpris: 2 700 kr Tillegg: 40 kr per poeng over 150 i sum kåringspoeng	Kåra lam skal ikke prises etter levende vekt. Kåra lam som kjøpes inn til ringen, skal betales med veiledende pris
Avkomsgranska vær	Grunnpris: 3 500 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 115 i O-indeks	Prisen fastsettes etter gjeldende indeks på salgstidspunktet.
Seminvær	Grunnpris: 7 600 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 115 i O-indeks	Offisiell H4 benyttes for indekstillegget. Værer som ikke har offisiell indeks betales med grunnpris. Prisen dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft", samt premie for å levere en seminvær. Seminværer som vrakes ved ankomst seminastasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr.
Søyelam	Grunnpris: 2 100 kr Tillegg: 20 kr per poeng over 115 i O-indeks	Gjelder for søyelam omsatt om høsten, før paring. Skal være i så god utvikling at de kan pares samme høsten. Prises ikke etter levendevekt.
Voksne søyer	Grunnpris: 2 500 – 3 000 kr Ikke O-indekstillegg	Gjelder voksne søyer, omsatt før paring i september-november
Pelssau (fra NSGs avlsbesetninger som pelsdømmer lammene i flokken)		
Kåra værlam	Grunnpris: 3 700 kr Ikke tillegg for sum kåringspoeng	Kåra lam skal ikke prises etter levende vekt.
Avkomsgranska vær	Grunnpris: 4 500 kr Ikke O-indekstillegg	
Seminvær	Grunnpris: 8 600 kr Ikke O-indekstillegg	Prisen dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft". Seminværer som vrakes ved ankomst seminastasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr.
Søyelam	Grunnpris: 3 100 kr Ikke O-indekstillegg	Gjelder for søyelam omsatt om høsten, før paring. Skal være i så god utvikling at de kan pares samme høsten. Prises ikke etter levendevekt.
Voksne søyer	Grunnpris: 3 500 – 4 000 kr Ikke O-indekstillegg	Gjelder voksne søyer, omsatt før paring i september-november
Kjøttsau (Nor-X, Texel og Charollais)		
Kjøttkåra værlam	Grunnpris: 2 700 kr Tillegg: 40 kr per poeng over 150 i sum kåringspoeng	Kåra lam skal ikke prises etter levende vekt.
Avkomsgranska vær	Grunnpris: 3 500 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 110 i K-indeks	Prisen fastsettes etter gjeldende indeks på salgstidspunktet. Endringer i indeks ved seinere beregninger får ikke konsekvenser for prisen.
Seminvær	Grunnpris: 7 600 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 110 i K-indeks	Offisiell H4 benyttes for indekstillegget. Værer som ikke har offisiell indeks, betales med grunnpris. Prisen dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft". Seminværer som vrakes ved ankomst seminastasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr.
Andre raser		
Seminvær	Pris: 7 600 kr Ikke O-indekstillegg	Prisen dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft". Seminværer som vrakes ved ankomst seminastasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr

Sak 21/2013 Godtgjørelse for arbeidet i væreringene

Vi støtter i dag væreringenes arbeid ved å utbetale vel 4 millioner kroner i avkomsgranskingstilskudd. Tilskuddet per vær som ble godkjent for utbetaling, var på drøyt 2.200 kr i 2012.

Tilskuddet er bestemt av

- O-indekskrav til den enkelte prøveværen ved innsett
- O-indeksen som væren oppnår ved avkomsgranskingen
- Antall innsatte prøveværer etter en enkelt seminfar
- «Negativlista» over fedre som ikke bør få flere innsatte prøveværer

De ulike kriteriene som inngår i beregning av tilskuddet har bidratt til større avlsframgang og bedre styring av avlsarbeidet.

Spørsmålet er nå om vi kan bruke deler av tilskuddet til avlsarbeidet i ringene til andre tiltak for å stimulere til enda bedre arbeid i væreringene.

Vedtak:

Det er aktuelt å betale for registreringsarbeidet som ringen legger ned. Forslag utarbeides og legges fram til drøfting på fellesmøtet for regionutvalgene før påske 2014. Vedtak på møtet i Avlsrådet i juni 2014. Gjøres eventuelt gjeldende for tilskuddet som utbetales i 2015.

Sak 22/2013 Web for væreringen

Ring 112 Midt-Agder værering ønsker at NSG legger til rette for at ringen kan ha sine egne websider for å presentere det arbeidet de utfører, værer som er til salgs osv.

Regionutvalget i Vest støtter forslaget.

Webredaktøren for NSG sin web, Arne Flatebø, er positiv til at en værering kan få sitt eget nettsted under «NSG-paraplyen» på linje med lokallaga. Det vil ikke koste noen ting å få opprettet nettstedet for ringen, og det er ingen løpende driftskostnader knyttet til det.

Publiseringsløsningen som NSG bruker er fin for tekst, bilder osv, men den gir ingen mulighet for dynamisk oppdatering fra avlsdatabanken. Den er heller ikke spesielt egnet for transaksjonsorienterte oppgaver som salg av værer.

Vedtak:

Ringer som ønsker å lage sin egen web tar direkte kontakt med webredaktøren i NSG.

Sak 23/2013 Seminværintaket 2013

Avls- og seminsjefen redegjorde for prosessen med inntaket av seminværene. Den er omfattende og tidskritisk med korte tidsfrister.

- Indekskjøring S1 (slutten av juli)
- Lage en omfattende kandidatliste med de beste værene ut fra O-indeks
- Telefonkontakt med ringen som har kandidaten for å sjekke at kandidaten er i live og kvalifiserer for å bli seminvær (ull, bein osv). Kutte de som ikke er aktuelle.
- Vurdere kandidatene innenfor den enkelte far ut fra O-indeks og innavlsindeks. Kutte noen hvis vi har for mange per far
- Mæditest og gentest (myostatinvariantene, gult fett, finnevariant, farskapstest) av et tilstrekkelig antall kandidater
- Få attest om ringens helsestatus fra lokalt Mattilsyn og egenerklæring fra eieren
- Endelig inntaksliste basert på O-indeks, antall per far, innavlsindeks og gentestresultat. Ca 20 NKS-værer og ca 9 spælværer
- Søke Mattilsynet om tillatelse til å sette inn værene på seminstasjonen
- Inntransport til seminstasjonen tidlig i september og deretter 1 måneds karantene på stasjonen
- Dømming av værene på seminstasjonen (kontroll av at de holder seminkvalitet) og bildetaking
- Lage seminkatalogen med årets nye værer og med værer fra tidligere årganger som skal selges også i år (O-indeks, tilslagsprosenten året før)
- Starte sædproduksjonen ca 10 oktober

Avlsrådet diskuterte dømmingen av værene etter at de har kommet til stasjonen. Utgangspunktet er at væren har blitt godkjent på kåring og er brukt av ringen i minst 2 år. Behovet for kontroll og utsortering bør derfor ikke være stort. Det var enighet om at vi om nødvendig må vrake de som absolutt ikke holder mål, og da se spesielt på beina. Ullkvaliteten på spæl må også gis oppmerksomhet (utypisk spællull). Avlsrådet mente at en svart flekk med svarte hår i fellen ikke automatisk skulle være vrakingsårsak, men at det holder å deklare det i seminkatalogen. Den enkelte saueholder kan da selv avgjøre om han vil bruke væren eller ikke.

Vedtak:

Avlsrådets leder og Avls- og seminsjefen får fullmakt til å gjennomføre årets seminintak innenfor de generelle retningslinjene som foreligger.

Sak 24/2013 Eventuelt

24.a Avkomsgransking i en flokk

Sven Reiersen etterlyste «dreieboka» for avkomsgransking i en flokk. Denne veiledningen må på plass til årets paringssesong.